DOMSTOLENS DOM
av den 6 november 1984*

I mål 182/83

har Supreme Court i Irland till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

Robert Fearon & Company Limited,

sökande,

och

Irish Land Commission,

motpart.

Begäran avser tolkningen av artikel 58 i EEG-fördraget.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden Mackenzie Stuart, avdelningsordförandena O. Due och C. Kakouris samt domarna U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot och R. Joliet,

generaladvokat: M. Darmon,
justitiesekreterare: H.A. Rühl, avdelningsdirektör,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

1 Genom beslut av den 15 juni 1983, som inkom till domstolen den 25 augusti 1983, har Supreme Court i Irland, med stöd av artikel 177 i EEG-fördraget, ställt en fråga om tolkningen av artikel 58 i EEG-fördraget för att

* Rättegångsspråk: engelska.

kunna avgöra om artikel 32.3 i den irländska Land Act 1933, ändrad genom artikel 35 i den irländska Land Act 1965, är förenlig med fördraget.

2 Denna fråga har uppkommit inom ramen för en tvist som avser ett beslut av Irish Land Commission att expropriera en fastighet tillhörande det irländska bolaget Robert Fearon & Company Limited.

3 Syftet med såväl Land Act 1933 som Land Act 1965 är att öka jordbruksföretagens areal, vilket är en förutsättning för deras lönsamhet, att förhindra fastighetsspekulation och, slutligen, att säkerställa att marken i största möjliga utsträckning tillhör dem som odlar den. För att uppnå det sistnämnda målet fastställs i artikel 32.3 i den irländska Land Act 1933, senast ändrad genom artikel 35 i den irländska Land Act 1965, att Irish Land Commission inte får utöva sina expropriationsbefogenheter gentemot personer som sedan mer än ett år är bosatta mindre än tre miles från fastigheten, eller gentemot juridiska personer vars samtliga delägare uppfyller samma bosättningskrav. I föreliggande fall är de fem delägarna i Robert Fearon & Company Limited brittiska medborgare och ingen av dem uppfyller det bosättningskrav som beskrivs ovan.

4 Supreme Court i Irland, vid vilken målet anhängiggjordes i sista instans, har ställt följande fråga till domstolen:

"Om lagen i en medlemsstat ställer som villkor att andra personer (än juridiska personer) som äger fast egendom skall ha varit bosatta på denna egendom under en bestämd period, skall då artikel 58 tolkas på så sätt att den, när ägaren till den fasta egendomen är en juridisk person, förbjuder att det ställs som villkor att varje person som anses som delägare i förhållande till den juridiska personen skall ha varit bosatt på fastigheten under en motsvarande period?"

5 Kommissionen har i sin skriftliga inlaga i första hand gjort gällande att systemet för statlig expropriation utgör en del av egendomsordningen och att det således redan följer av artikel 222 i fördraget, där det fastställs att "detta fördrag skall inte i något hänseende ingripa i medlemsstaternas egendomsordning", att den nationella domstolens fråga skall besvaras nekande.

6 Denna slutsats kan inte godtas. Enligt artikel 54.3 e i fördraget hör nämligen begränsningar för medborgare i en medlemsstat att förvärva och bruka fast egendom inom en annan medlemsstats territorium till de begränsningar som skall avskaffas i syfte att genomföra etableringsrätten. I samma syfte nämns

i rådets allmänna handlingsprogram för upphävande av begränsningar i etableringsfriheten av den 18 december 1961 (EGT 1962, s. 36, fransk version; svensk version, se EES-avtalets bilagor med rättsakter, band 6, s. 113), bland de begränsningar av etableringsfriheten som skall avskaffas, sådana föreskrifter eller rutiner som innebär en mindre gynnsam behandling av medborgare från andra medlemsstater i händelse av expropriation.

7 Härav följer, att även om artikel 222 i fördraget inte påverkar medlemsstaternas rätt att införa ett system för statlig expropriation, så omfattas ett sådant system ändå av den grundläggande regeln om icke-diskriminering som ligger sitt grund för fördragets kapitel om etableringsrätt.

8 Såsom kommissionen med rätta har påpekat har artikel 58 i fördraget, som den nationella domstolens fråga hänvisar till, ingen betydelse för avgörandet av tvisten i målet vid den nationella domstolen. Det föreskrivs nämligen i den artikeln att bolag som bildats i överensstämmelse med en medlemsstats lagstiftning och som har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet inom gemenskapen vid tillämpningen av kapitlet om etableringsrätt skall likställas med fysiska personer som är medborgare i medlemsstaterna. I föreliggande fall kan bolaget Robert Fearon & Company Limited, eftersom det är ett irländskt bolag i den mening som avses i artikel 58 i EEG-fördraget, inte åberopa den etableringsrätt i Irland som tillerkänns bolag från andra medlemsstater.

9 Den fråga som ställts av Supreme Court i Irland syftar emellertid till att utröna om det, med hänsyn till fördragets bestämmelser, kan ställas bosättningskrav på medborgare från andra medlemsstater som har utövat sin etableringsrätt i Irland i enlighet med artikel 52 i fördraget genom att deltaga i bildandet av ett bolag som avses i artikel 58 i samma fördrag.

10 Svaret på denna fråga är jakande, förutsatt att kravet avseende bosättning på en fastighet eller i närheten av denna ställs av en medlemsstat inom ramen för lagstiftningen om äganderätt till jordbruksfastigheter som ett led i att uppnå de mål som tidigare nämnts och förutsatt att kravet gäller såväl de egna medborgarna som medborgare från andra medlemsstater och tillämpas på samma sätt. Om ett bosättningskrav är avgränsat på detta sätt innebär det inte någon diskriminering som skulle kunna anses strida mot artikel 52 i fördraget.

11 Svaret på den fråga som ställts av Supreme Court i Irland blir därför följande. Artikel 52 i fördraget hindrar inte att en medlemsstat som villkor för undantag från expropriationsåtgärder, som beslutas med stöd av lagstiftningen om äganderätt till jordbruksfastigheter, kräver att medborgare från andra medlemsstater som har deltagit i bildandet av ett bolag som äger fast egendom skall vara bosatta på fastigheten eller i närheten av denna, förutsatt att detta bosättningskrav även gäller för den medlemsstatens egna medborgare och att expropriationsbefogenheterna inte utövas på ett diskriminerande sätt.

Rättegångskostnader

12 De kostnader som har förorsakats den irländska regeringen och kommissionen, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

– angående de frågor som genom beslut av den 15 juni 1983 förts vidare av Supreme Court i Irland – följande dom:

Artikel 52 i fördraget hindrar inte att en medlemsstat som villkor för undantag från expropriationsåtgärder, som beslutas med stöd av lagstiftningen om äganderätt till jordbruksfastigheter, kräver att medborgare från andra medlemsstater som har deltagit i bildandet av ett bolag som äger fast egendom skall vara bosatta på fastigheten eller i närheten av denna, förutsatt att detta bosättningskrav även gäller för den medlemsstatens egna medborgare och att expropriationsbefogenheterna inte utövas på ett diskriminerande sätt.

Mackenzie Stuart Due Kakouris

Everling Bahlmann Galmot Joliet

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 6 november 1984.

På justitiesekreterarens uppdrag
H. A. Rühl
Avdelningsdirektör

A. J. Mackenzie Stuart
Ordförande